

Drama, tekst, pisava

Ljubljana – V zbirki *Knjižnica MGL* so predstavili novo izdajo, zbornik prevodnih in domačih besedil z naslovom *Drama, tekst, pisava*, ki sta ga uredila **Petra Pogorevc** in **Tomaž Toporišič**. Kot nakazuje že naslov, se knjiga ukvarja predvsem s tematiko dramske pisave oziroma njenih premen znotraj področja sodobnih scenskih umetnosti v zadnjih dveh desetletjih. »Opaziti je, da se gledališče danes vrača k 'tekstu', vendar ne v smislu nekdanjega nasprotja med besedilom in uprizoritvijo, temveč skozi preseganje teh delitev,« pojasnjuje Pogorevc, sicer tudi urednica Knjižnice **MGL**.

»Priprava zbornika o sodobni gledališki pisavi se je zdela bolj smiselna od prevoda katerega izmed temeljnih svetovnih del s tega področja,« pojasnjuje **Tomaž Toporišič**, pobudnik nastanka knjige. »Poudarek v vključenih besedilih je na levitvah tekstovnih praks v zadnjih desetletjih, tudi skozi specifično slovensko izkušnjo, ki je obravnavana v petih izvornih študijah.« Med prevodnimi prispevki najdemo študije znanih avtorjev, kot so denimo **Jean-Pierre Sarrazac** (ki piše o »krizi drame«), **Gerda Poschmann**, **Patrice Pavis**, pa **Hans-Thies Lehmann** (znane so njegove – sicer že nekoliko starejše – teze o postdramskem gledališču) in **Heiner Goebbels**.

»Želeli smo ponuditi nove poglede in terminološka orodja iz tujine ter jih kombinirati s slovenskimi avtorji, ki bi izhajali iz dogajanja v slovenskem prostoru,« pa je pristavila **Petra Pogorevc**. Domači teoretiki, ki so prispevali svoje poglede na premike v razmerju med besedilom in uprizarjanjem, so poleg **Tomaža Toporišiča** še **Blaž Lukan**, **Barbara Orel**, **Maja Šorli** in **Bojana Kunst**. »Sodobnega gledališča domnevno nasprotje med 'literaturo' in 'sceno' ne zanima več, kajti tako besedilo kot uprizoritev temeljita na nečem, kar je izza njiju,« ugotavlja **Lukan**. »Namesto dualizma imamo torej zdaj nekakšno 'ne-razmerje' – od scenocentrizma se namreč nismo zgolj vrnili v tekstocentrizem, temveč so v ospredju druga vprašanja.« Podobno je prepričana **Barbara Orel**, saj v svojem sestavku med drugim opozarja na krizo vizualnega in obrat k logocentrizmu, ki pa ni vezan na opozicijo med predlogo in predstavo. »Zaradi razvoja tehnologij in medijev prihaja do sprememb zaznavanja besedilnosti, ki posredno spreminjajo tudi dramsko pisavo v sodobnem gledališču,« meni **Orlova**.

Posebno vrednost dajejo prispevkom slovenskih avtorjev študije primerov, torej preteklih ali pa nedavno uprizorjenih predstav, prek katerih premiš-

ljujejo svoje teze. Tako se **Maja Šorli** loteva primerjave uporabe ready-made besedil v različnih gledaliških ter časovnih okvirih, **Tomaž Toporišič** pa analize tekstovnega v projektih **Jovanovića**, **Ristića**, **Tauferja** in **Živadinova** navezuje na premisleke aktualnih uprizoritev, kot sta *Slovensko narodno gledališče Janeza Janše* in *Ukrep* **Sebastijana Horvata**.

V teh dneh pa pri Knjižnici **MGL** predstavljajo še eno novo knjigo, to je delo *Režija in igra* kanadske gledališke teoretikarke in raziskovalke **Josette Feral**, ki se trenutno mudi v Ljubljani in je sinoči tudi spregovorila o svoji knjigi na priložnostnem večernem dogodku na Mali sceni **MGL**.

Omenjena knjiga, ki je sicer izbor iz obsežnejše istoimenske trilogije, vsebuje njene intervjuje z dvajsetimi znanimi evropskimi in amerškimi režiserji (**Reza Abdoh**, **Eugenio Barba**, **Dario Fo**, **Robert Lepage**, **Anatolij Vasiljev**, **Robert Wilson** in drugi), v katerih se s sogovorniki dotika vprašanj gledališke igre, igralca ter razmerja med teorijo in prakso igralske umetnosti. Avtorica je za slovensko izdajo prispevala tudi poseben predgovor, pomagala posodobiti druga spremna besedila in sodelovala pri izboru intervjujev. **gb**